

Strasbūrā, 23.10.2018.
COM(2018) 703 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

**Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi — to nozīmes stiprināšana ES politikas
veidošanā**

{COM(2018) 490} - {COM(2018) 491}

Subsidiaritātes un proporcionalitātes principi — to nozīmes stiprināšana ES politikas veidošanā

Es vēlos, lai mūsu Savienība vairāk koncentrētos uz nozīmīgiem jautājumiem, balstoties uz darbu, ko šī Komisija jau ir paveikusi. Mums nevajadzētu jaukties Eiropas iedzīvotāju ikdienā, regulējot ikvienu tās aspektu. Mums jābūt lieliem lielajos jautājumos. Mums nevajadzētu ierasties ar jaunu iniciatīvu birumu vai tiekties pēc arvien lielākas kompetences. Mums būtu jānodod kompetence atpakaļ dalībvalstīm jautājumos, kur tas būtu lietderīgāk.

Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera runa par stāvokli Savienībā,
2017. gads

1. IEVADS

Šī Komisija koncentrējas uz nozīmīgiem jautājumiem. Politikas veidošana, kas balstīta uz gūtajām atziņām, un labāks regulējums ir Komisijas darbību pamatelementi. Tā ir ierosinājusi koncentrētas darba programmas, kas ir vērstas uz Komisijas priekšsēdētāja Ž. K. Junkera 10 prioritātēm. Šī Komisija ir uzsvērusi, ka jābūt lieliem lielajos jautājumos, bet mēreniem — visos pārējos jautājumos.

Subsidiaritāte un proporcionalitāte ir galvenie elementi Komisijas labāka regulējuma programmā, ko Komisija ņem vērā, gatavojot politikas priekšlikumus. Šī Komisija ir ieguldījusi lielu darbu, lai izveidotu labāku regulējumu, un tagad tas kļūst par Komisijas darba pamatprincipu. Pieredzē gūtās atziņas un ieinteresēto personu un pilsoniskās sabiedrības viedokļi ir bijuši stingrs pamats politikas veidošanas procesā pirms jaunu tiesību aktu priekšlikumu izvirzīšanas. Komisijas centienus nesen novērtēja ESAO, atzīstot, ka centienos ieviest labāku regulējumu Komisija ir sasniegusi vienus no vislabākajiem rezultātiem¹. Tomēr tas vēl nav viss, ko mēs spējam. Komisija patlaban izvērtē reformu kopumu, kas aptver visu 2015. gada maijā sāko politikas ciklu. Reformu mērķis bija sekmēt ES lēmumu pieņemšanas procesa atklātību un pārredzamību, uzlabot jauno tiesību aktu kvalitāti, pilnveidojot tiesību aktu projektu un to grozījumu ietekmes novērtējumu, un veicināt spēkā esošo ES tiesību aktu pastāvīgu un konsekventu pārskatīšanu. Izvērtēšanā galvenā uzmanība būs pievērsta labāka regulējuma politikas pilnveidošanai un turpmākai uzlabošanai, tostarp attiecībā uz subsidiaritātes un proporcionalitātes ievērošanu.

Šo izvērtēšanu papildina pārdomas par Eiropas nākotni, ko Komisija 2017. gada martā izklāstīja baltajā grāmatā. Tajā bija aplūkoti pieci scenāriji, lai uzskatāmi parādītu, kāda Savienība varētu būt 2025. gadā, un sākts process, kas ietver vairāk nekā 2000 publisku pasākumu, kuru mērķis ir dot Eiropas iedzīvotājiem iespēju veidot savas Savienības nākotni. Komisijas priekšsēdētājs Ž. K. Junkers, 2017. gadā atsaucoties uz šo diskusiju runā par stāvokli Savienībā, iepazīstināja ar savu redzējumu par demokrātiskāku Savienību, kuras pamatā ir brīvība, vienlīdzība un tiesiskums. Lai turpinātu iesākt, priekšsēdētājs Ž. K. Junkers izveidoja Subsidiaritātes un proporcionalitātes jautājumu

¹ OECD Regulatory Policy Outlook 2018: <https://www.oecd.org/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2018-9789264303072-en.htm>.

darba grupu, lai kritiski izvērtētu visas politikas jomas un pārliecinātos, ka Savienība rīkojas tikai tajās jomās, kurās tā dod pievienoto vērtību, un padziļināti izvērtētu 4. scenāriju “Darīt mazāk, bet efektīvāk”², saskaņā ar kuru Savienība savus ierobežotos resursus veltītu mazākam skaitam darbību, lai efektīvāk īstenotu savas prioritātes.

Komisija jau ir panākusi progresu attiecībā uz to, kādā veidā efektīvāk īstenot Savienības politiku, darot mazāk Savienības līmenī un vairāk valstu līmenī. Patlaban vairāk nekā 97 % no valsts atbalsta pasākumiem tiek īstenoti tieši valsts, reģionālajā vai vietējā līmenī, balstoties uz skaidri definētiem kritērijiem un bez Komisijas iepriekšējas atļaujas nepieciešamības. Valsts konkurences iestāžu pilnvarošana arī ir ļāvusi tām kopš 2004. gada pieņemt aptuveni 85 % pretmonopola izpildes lēmumu. Kopējās lauksaimniecības politikas ierosinātajā vienkāršošanā ir atzīta vietējo apstākļu daudzveidība Savienībā un valstu iestādēm ir atgriezta atbildība panākt efektīvus un pielāgotus risinājumus lauksaimniecības un vides atbalstam.

Raugoties nākotnē, šīs Komisijas izstrādāto pieeju būtu jāturpina integrēt arī turpmākajā Komisijas darbā. To vajadzētu iekļaut patlaban notiekošajā pārdomu procesā par to, cik lielā mērā ES būtu vai nebūtu jāregulē iedzīvotāju ikdienas dzīve. Domājot par šo mērķi, šajā paziņojumā ir aplūkots, kā būtu jāstiprina subsidiaritātes un proporcionalitātes principa nozīme ES politikas veidošanas procesā. Proti, ar to Komisija sāk darba grupas ieteikumu izpildi, kā arī uzsver jomas, kurās jāiesaistās pārējiem. Komisija plāno tos precizēt 2019. gada pirmajā pusē labāka regulējuma izvērtēšanas procesa ietvaros, kad būs uzklautusi visu to pušu viedokļus, kuras ir ieinteresētas uzlabot regulējumu.

2. SUBSIDIARITĀTES UN PROPORCIONALITĀTES NOZĪME

Subsidiaritātes princips ir visu Savienības darbību pamats. Saskaņā ar Līgumiem dalībvalstis ir nodevušas Savienībai konkrētas pilnvaras, un subsidiaritātes princips reglamentē, kā tās tiek izmantotas. Jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai tad, ja dalībvalstis centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī nevar pietiekami labi īstenot izvirzītos mērķus, bet plānotās darbības mēroga vai seku dēļ tos iespējams labāk sasniegt Savienības līmenī.

Šā principa ievērošanas pārbaude būtībā ir politisks jautājums, kas uzticēts ES politiskajām iestādēm un valstu parlamentiem. Ņemot to vērā, priekšsēdētājs Ž. K. Junkers savās politikas pamatnostādnes³ uzsvēra, ka ir svarīgi stiprināt mijiedarbību ar valstu parlamentiem, lai tādā veidā Eiropas Savienību tuvinātu iedzīvotājiem. Līgumiem pievienotajā 1. un 2. protokolā ir aplūkota valstu parlamentu loma Savienībā un tiem ir piešķirtas pilnvaras pārbaudīt subsidiaritāti⁴. Proti, Komisijas leģislatīvo aktu priekšlikumi ir jānosūta valstu parlamentiem, kuriem pēc tam astoņās nedēļās ir jāiesniedz pamatots atzinums, un katras valsts parlamentam ir divas balsis. Ja

² Baltās grāmatas 4. scenārijs “Darīt mazāk, bet efektīvāk: ES 27 dalībvalstis koncentrējas uz to, lai atsevišķās politikas jomās panāktu vairāk rezultātu un to darītu ātrāk, citās jomās darot mazāk”; https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe_lv.

³ Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai, Komisijas priekšsēdētāja amata kandidāts Žans Klods Junkers, Strasbūra, 2014. gada 15. jūlijs.

⁴ Sk. Līguma par Eiropas Savienību 12. pantu un Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību 1. un 2. protokolu.

to kopējais balsu skaits pārsniedz noteiktu robežvērtību⁵, Komisijai ir jāpārskata priekšlikums un jāpaskaidro, kāpēc tā priekšlikumu saglabā, maina vai atsauc. Ja valstu parlamenti ar vienkāršu balsu vairākumu ir atzinuši priekšlikumu, kas jāpieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, par neatbilstošu subsidiaritātes principam, Komisijai ir jāpamato, kāpēc tā saglabā priekšlikumu (ja tā to neatsauc vai negroza), un Eiropas Parlamentam un Padomei ir jāizvērtē, vai tas ir saderīgs ar subsidiaritātes principu. Ja Eiropas Parlamenta locekļi ar vienkāršu balsu vairākumu vai 55 % Padomes locekļu nolemj, ka priekšlikumā ir pārkāpts subsidiaritātes princips, priekšlikums tālāk netiek izskatīts. Tiesa pieņem lēmumus subsidiaritātes principa pārkāpumu lietās, kuras iesniegušas izskatīšanai dalībvalstis (vai par kurām tās paziņojušas sava valsts parlamenta uzdevumā) vai Reģionu komiteja gadījumos, kuros tai ir tiesības iesaistīties saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību.

Praksē subsidiaritātes principu īsteno, nosakot vispiemērotāko pārvaldības līmeni politikas izstrādei un īstenošanai. Savienībai jārīkojas tikai tad, ja rīcība ir vajadzīga un sniedz skaidras priekšrocības papildus pasākumiem, ko veic valsts, reģionālā vai vietējā līmenī. ES rīcības potenciālā pievienotā vērtība un izmaksas, ko rada ES atturēšanās no rīcības (bieži dēvētas par “Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām”), ir savstarpēji cieši saistīti jēdzieni⁶. Politiskais novērtējums par to, vai konkrētu ES politikas instrumentu var uzskatīt par pievienoto vērtību radošu, laika gaitā var mainīties atkarībā no attiecīgā brīža politikas prioritātēm.

Subsidiaritāti bieži raksturo kā izvēli starp ES rīcību vai pilnīgu bezdarbību. Tas nav pareizi. Subsidiaritāte nozīmē radīt vispiemērotākajam pārvaldības līmenim iespēju izpildīt savu pienākumu rīkoties. Dalībvalstis var arī brīvi rīkoties, ja Savienība nerīkojas, un noteiktas politikas īstenošanai rīcība varētu būt vajadzīga visos pārvaldības līmeņos. Parasti Komisija, veicot novērtējumus, izpētīs, kā problēmas, ko paredzēts risināt ar katru jauno iniciatīvu, un katras šādas iniciatīvas ietekme attiecas uz ES līmeni.

Saskaņā ar proporcionalitātes principu Savienības rīcības saturam un veidam ir jābūt samērīgam ar izvirzīto mērķu sasniegšanai nepieciešamo⁷. Līgumu 2. protokolā ir sīkāk izklāstītas leģislatīvo aktu projektiem piemērojamās proporcionalitātes prasības⁸. Jebkuram finansiālajam vai administratīvajam slogam, kas attiecas uz Savienību, valstu valdībām, vietējām un reģionālajām iestādēm un ekonomikas dalībniekiem, ir jābūt minimālam un samērīgam ar sasniedzamajiem mērķiem. Komisijai tas nozīmē īstenot mūsu vērienīgo politiku, izvēloties visvienkāršākās un lētākās iespējas un novēršot nevajadzīgu birokrātiju. Tas nozīmē rūpīgi saskaņot ierosinātā pasākuma intensitāti ar sasniedzamajiem mērķiem. Proporcionalitāte ir Komisijas labāka regulējuma politikas un Normatīvās atbilstības programmas stūrakmens. Tiesa ir galīgā strīdu izšķiršanas iestāde proporcionalitātes jautājumos un var atcelt tiesību aktus, kuros, kā Tiesa uzskata, ir pārkāpts šis princips.

⁵ “Dzeltenā kartīte” atbilst vienai trešdaļai no kopējā balsu skaita vai vienai ceturtdaļai attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu (LESD 76. pants). “Oranžā kartīte” atbilst vienkāršam balsu vairākumam.

⁶ Sk., piemēram, “Mapping the cost of non-Europe 2014-2019”: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2017\)603239](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2017)603239).

⁷ Līguma par Eiropas Savienību 5. pants.

⁸ Līgumu 2. protokola 5. pants.

Ņemot vērā abu principu pareizas piemērošanas nozīmi⁹ un Komisijas ciešās attiecības ar valstu parlamentiem, Komisija publicē gada ziņojumu par abiem šiem jautājumiem. Šo paziņojumu papildina 2017. gada ziņojums par attiecībām starp Eiropas Komisiju un valstu parlamentiem un 2017. gada ziņojums par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu.

3. SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE — LABĀKA REGULĒJUMA PAMATELEMENTI

Subsidiaritāte un proporcionalitāte ir galvenie elementi Komisijas labāka regulējuma pieejā, kuras pamatā ir trīs pamatprocesi: izvērtēšana, ietekmes novērtēšana un apspriešanās ar ieinteresētajām personām. Šī Komisija ir ieguldījusi ievērojamus resursus, lai uzlabotu savu pieeju. Šīs izmaiņas ir arī ievērojami uzlabojušas subsidiaritātes un proporcionalitātes novērtējumu.

- Komisija ir uzlabojusi sava darba pārredzamību, leģitimitāti un pārskatatbildību. Tīmekļa vietnē “Iesaistieties tiesību aktu izstrādē” ieinteresētās personas var aktīvi piedalīties Komisijas darbā visā politikas ciklā¹⁰, sniedzot atsauksmes par sākotnējām ierosmēm, izsakot komentārus par Komisijas pieņemtajiem priekšlikumiem un deleģēto un īstenošanas aktu projektiem utt.
- Par nozīmīgām iniciatīvām tiek rīkotas sabiedriskās apspriešanas, un svarīgākās no tām būs pieejamas visās oficiālajās valodās.
- Komisija 2015. gada maijā sagatavoja vēsturē pirmās integrētās pamatnostādnes par labāku regulējumu un 2017. gadā tās būtiski atjaunināja. Komisijas darbinieki šīs pamatnostādnes un rīkus izmanto savā darbā visā politikas ciklā¹¹, un pamatnostādnes un rīki piedāvā atjauninātu veidu, kā novērtēt subsidiaritāti un proporcionalitāti. Pamatnostādnes un rīki ir publicēti, lai sekmētu Eiropas Parlamenta, Padomes un citu ieinteresēto personu turpmāku līdzdalību Savienības politikas veidošanas procesā.
- Tika izveidota jauna Regulējuma kontroles padome¹², un trīs no tās locekļiem nav no Eiropas iestādēm. Šī neatkarīgā padome pārbauda ietekmes novērtējumu un atlasītu spēkā esošo tiesību aktu izvērtējumu kvalitāti un visus savus atzinumus publisko. Faktiski par ietekmes novērtējumu vienmēr ir vajadzīgs pozitīvs padomes atzinums. Pretējā gadījumā Komisijai ir publiski jāpaskaidro, kāpēc tā ir nolēmusi turpināt attiecīgā tiesību akta izstrādi. Subsidiaritātes un proporcionalitātes analīzes nepilnības ir viens no biežākajiem negatīvo atzinumu cēloņiem¹³.

⁹ Līgumu 2. protokola 9. pantā ir noteikts, ka Komisijai katru gadu ir jāiesniedz ziņojums par Līguma par Eiropas Savienību 5. panta piemērošanu.

¹⁰ “Iesaistieties tiesību aktu izstrādē”: https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv.

¹¹ https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lv

¹² https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_lv

¹³ Sk. Regulējuma kontroles padomes 2017. gada ziņojuma 20. lpp.: https://ec.europa.eu/info/publications/regulatory-scrutiny-board-annual-report-2017_en.

- *REFIT* platformas¹⁴ eksperti palīdz Komisijai ar risinājumiem, kā iespējams vienkāršot spēkā esošos tiesību aktus. Platforma ar Reģionu komitejas pārstāvja atbalstu ir pieņēmusi vairāk nekā 80 atzinumu.
- Eiropas Parlaments, Padome un Eiropas Komisija 2016. gada aprīlī parakstīja jaunu Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu¹⁵. Tas attiecas uz visiem labāka regulējuma aspektiem, tostarp subsidiaritāti un proporcionalitāti, likumdošanas procedūras pārredzamību, deleģēto aktu izmantošanu un politikas prioritāšu gada un daudzgadu plānošanu.

Izmantojot minētos labāka regulējuma rīkus, ir izstrādāti samērīgāki tiesību aktu priekšlikumi¹⁶. Lai praktiski varētu izmantot ieguvumus, kas paredzēti ES tiesību aktos, būtiski svarīga ir to efektīva piemērošana. Ietekmes novērtējums un izvērtējums palīdz nodrošināt efektīvu īstenošanu. Minētos rīkus papildina stratēģiskāka pieeja¹⁷ ES tiesību aktu īstenošanai un izpildes panākšanai, kas cita starpā paredz palīdzēt dalībvalstīm pareizi īstenot ES tiesību aktus un koncentrēt pārkāpumu procedūras uz sistēmiskām problēmām gadījumos, kad Komisijas izpildes panākšanas pasākumi var radīt reālas pārmaiņas.

Komisija patlaban izvērtē, kā darbojas šī labāka regulējuma politika, un aktīvi lūdz visu ieinteresēto personu viedokļus¹⁸. Izvērtēšanas mērķis būs noskaidrot, vai un kā mūsu labāka regulējuma rīkus varētu izmantot efektīvāk un lietderīgāk, kā arī stiprināt subsidiaritātes un proporcionalitātes nozīmi mūsu politikas veidošanā.

Subsidiaritātes, proporcionalitātes un principa “Darīt mazāk, bet efektīvāk” jautājumu darba grupas ziņojums

Darba grupas sastāvā bija Reģionu komitejas un valstu parlamentu locekļi. Darba grupa izvērtēja subsidiaritātes un proporcionalitātes lomu iestāžu darbā, vietējo un reģionālo iestāžu lomu ES politikas veidošanā un apsvēra, vai atbildību par politikas jomām vai pilnvarām varētu uzticēt vai nodot atpakaļ dalībvalstīm. Tikai nedomājot vairāk nekā sešos mēnešos darba grupa sagatavoja visaptverošu un koncentrētu atbildi uz šiem jautājumiem, izmantojot daudzu ieinteresēto personu ieguldījumu šajā procesā¹⁹.

¹⁴ Šī platforma, kas izveidota 2015. gadā, palīdz vienkāršot ES tiesību aktus un samazināt nevajadzīgo regulatīvo slogu pilsoniskās sabiedrības, uzņēmumu un publisko iestāžu labā. Tā sniedz ieteikumus Komisijai, ņemot vērā ieinteresēto personu ierosinājumus; https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform_lv.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:L:2016:123:TOC>

¹⁶ Piemēram, sk. 1. izcēlumu paziņojumā COM(2017) 651 final, “*Labāka regulējuma programmas noslēgšana: labāki risinājumi – labāki rezultāti*”: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/completing-the-better-regulation-agenda-better-solutions-for-better-results_en.pdf.

¹⁷ C(2016) 8600, “ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu”, 2016. gada 21. decembris.

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-2332204_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation/task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_lv#report

Darba grupas ziņojumā ir deviņi ieteikumi, ko papildina vairāki pasākumi to īstenošanai. Tie attiecas uz Komisijas politikas sagatavošanas procesiem, valstu parlamentu lomu Komisijas priekšlikumu pārbaudē un likumdošanas procedūru.

Galvenie konstatējumi:

- vajadzīgs jauns darbības veids, lai izstrādātu labākus tiesību aktus, pamatojoties uz vienotu izpratni par subsidiaritāti un proporcionalitāti visā politikas ciklā,
- vajadzīga “aktīvāka subsidiaritāte”²⁰, kas veicina vietējo un reģionālo iestāžu un valstu parlamentu aktīvāku līdzdalību un vairo atbildības uzņemšanos par to, ko dara Savienība,
- Savienībai būtu efektīvāk jāizmanto savi resursi un jānosaka savu darbību prioritātes, bet nav iemesla Līgumā paredzētās pilnvaras vai visas politikas jomas deleģēt atpakaļ dalībvalstīm.

Darba grupas ieteikumi ir izklāstīti šā paziņojuma pielikumā. Daudzi ieteikumi attiecas uz labāka regulējuma praktisko piemērošanu. Komisija atbalsta analīzi, ko darba grupa veikusi attiecībā uz vajadzību stiprināt subsidiaritātes un proporcionalitātes principa piemērošanu ES politikas veidošanā, iekļaujot to plašākā labāka regulējuma programmā. Ir būtiski, lai politikas procesā būtu pilnvērtīgāk iesaistīta 41 valstu parlamentu palāta, 74 reģionālās likumdošanas asamblejas, 280 reģioni un 80 000 vietējo pašvaldību, kas ir galvenās ES tiesību aktu īstenošanas struktūras. Aktīva subsidiaritāte un jauns veids, kā strādāt kopā ar šīm struktūrām, palīdzēs īstenot iedarbīgu politiku, vienlaikus stiprinot izpratni un atbildību par to, ko dara Savienība.

4. PASĀKUMI SUBSIDIARITĀTES UN PROPORCIONALITĀTES LOMAS STIPRINĀŠANAI

Komisija ir rūpīgi izskatījusi darba grupas ziņojumu un uzsver turpmāk minētās jomas, kurās ir vajadzīga rīcība.

4.1. Vienotas izpratnes veicināšana par subsidiaritāti un proporcionalitāti

Lai gan visiem ES politikas veidošanā iesaistītajiem dalībniekiem jāievēro subsidiaritātes un proporcionalitātes princips, nav kopīgas definīcijas, kuru ikviena iestāde varētu izmantot savā darbā. Līgumu 2. protokolā par subsidiaritāti un proporcionalitāti vairs nav ilustratīvo kritēriju, kuri kādreiz bija iekļauti līdzīgā protokolā, kas bija pievienots Amsterdamas līgumam.

Komisija 2015. gada maijā publicēja vēsturē pirmās integrētās pamatnostādnes par to, kā tā īsteno labāku regulējumu. Šīs pamatnostādnes attiecas uz visu politikas ciklu, tostarp uz subsidiaritātes un proporcionalitātes novērtējumu²¹. Šajās pamatnostādnēs jau ir iekļauti kritēriji, kas sākotnēji bija Amsterdamas līgumā. Darba grupa atbalstīja rīku, ar ko izstrādāt subsidiaritātes un proporcionalitātes novērtējumus un izklāstīt rezultātus

²⁰ Darba grupa izmantoja terminu “aktīva subsidiaritāte”, lai apzīmētu labāku sadarbību ar visām ieinteresētajām personām un vietējām un reģionālajām iestādēm visā politikas ciklā. Sk. darba grupas ziņojuma 8.–9. lpp.

²¹ Sk. 5. rīku “Juridiskais pamats, subsidiaritāte un proporcionalitāte”: https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-5_en.

strukturētā veidā (“tabula”)²². Šis rīks ir pievienots šim paziņojumam. Komisija patlaban nesniedz savu novērtējumu rezultātus tabulas veidā, taču nākotnē Komisija plāno integrēt tabulu savās labāka regulējuma pamatnostādnēs un izmantot to tiesību aktu priekšlikumiem pievienoto ietekmes novērtējumu, izvērtējumu un paskaidrojuma rakstu sagatavošanā. Katras likumdošanas procedūras sākumā šie priekšlikumi tiek nosūtīti Eiropas Parlamentam, Padomei, valstu parlamentiem un (attiecīgā gadījumā) konsultatīvajām komitejām.

Komisija norāda, ka Eiropas Parlaments un Padome savā reglamentā atzīst subsidiaritātes nozīmi un ka abas minētās iestādes arī ir apņēmušās likumdošanas procedūrā pilnībā ņemt vērā Komisijas ietekmes novērtējumu²³. Novērtējuma tabulas radītās priekšrocības var pilnībā izmantot tikai tad, ja lēmumu pieņemšanas procesā to izmanto visas puses. Tagad Eiropas Parlamentam un Padomei ir jālemj, vai likumdošanas procedūrā subsidiaritātes un proporcionalitātes jautājumiem būtu jāpievērš īpaša un sistemātiska papildu uzmanība. Proti, līdztiesīgie likumdevēji Komisijas priekšlikumos bieži ievieš būtiskus grozījumus, bet reti novērtē šo grozījumu ietekmi un bažas par subsidiaritāti un proporcionalitāti. Komisija aicina līdztiesīgos likumdevējus efektīvāk īstenot savu apņemšanos sagatavot savu būtisko grozījumu ietekmes novērtējumus²⁴. Komisija arī uzskata, ka valstu parlamentiem būtu jāizmanto minētā novērtēšanas tabula un vajadzības gadījumā tā jāpielāgo saviem mērķiem. Komisija uzskata, ka tas vairo parlamentu pamatoto atzinumu iespaidu, bet tai pašā laikā neliegs atzinumos paust citas bažas, kas nav saistītas ar subsidiaritāti un proporcionalitāti.

Komisija uzskata, ka likumdošanas procedūrā katrai dalībvalstij daudzos gadījumos ir iespējas labāk atspoguļot valstu un reģionālo parlamentu un vietējo un reģionālo iestāžu viedokļus. Šie administratīvie līmeņi ir vistuvāk tiesību aktu faktiskajai īstenošanai, un tiem ir liela pieredze, kurā dalīties. Lai gan tieši līdztiesīgajiem likumdevējiem ir jālemj, vai likumdošanas procedūrā ir lietderīgi iesaistīt vietējo un reģionālo iestāžu pārstāvjus, Komisija uzskata, ka likumdošanas procedūras lielāka pārredzamība nodrošinātu iespēju uzlabot vietējo un reģionālo iestāžu un sabiedrības izpratni un iesaistīšanos. Komisija atbalsta pašreizējos centienus uzlabot likumdošanas procedūras pārredzamību un pieejamību, pilnveidojot *EUR-Lex*²⁵ un ņemot vērā Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu (piemēram, kopīgā tiesību aktu datubāze). Turpmākie pasākumi saistībā ar Tiesas neseno judikatūru²⁶ un Ombuda secinājumiem par dialogu pārskatāmību uzlabos pārskatāmību un palīdzēs visām ieinteresētajām personām

²² Tabulā ir iekļauta virkne jautājumu un problēmu, lai virzītu subsidiaritātes un proporcionalitātes analīzi. Komisija to līdzsvarotā veidā izmantotu kā daļu no Komisijas labāka regulējuma programmas, pamatojoties uz vajadzību veikt analīzi, kas ir samērīga ar konkrēto aplūkojamo priekšlikumu.

²³ Iestāžu nolīguma starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu 14. punkts, OV L 123, 16.4.2016., 1.–14. lpp.; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.123.01.0001.01.ENG.

²⁴ Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 15. punkts.

²⁵ *EUR-Lex* ir tīmekļa vietne, kas nodrošina vieglu piekļuvi ES tiesību aktiem. Tā ir pieejama 24 valodās, un tajā ir līgumi, tiesību akti, starptautiskie nolīgumi, provizorisks akti, likumdošanas procedūras, judikatūra, parlamentārie jautājumi un daudz citu veidu dokumentu: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

²⁶ Lieta T-540/15 *De Capitani*/Parlaments: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30ddfb6ef4af4df246c6a5689c7889c65e8f.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNchb0?text=&docid=200551&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=100299>.

piedalīties demokrātiskajā lēmumu pieņemšanas procesā. Komisija ir gatava konstruktīvi iesaistīties šajā darbā.

Jebkurā gadījumā Komisija, pildot savas saistības saskaņā ar Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu, turpinās informēt līdztiesīgos likumdevējus par atsauksmēm, ko saņēmusi par saviem priekšlikumiem, tostarp no vietējām un reģionālajām iestādēm.

Komisijas plānotās darbības

- **Labāka regulējuma pamatnostādnēs iekļaut subsidiaritātes un proporcionalitātes novērtēšanas tabulu un izmantot šo tabulu, lai iepazīstinātu ar saviem konstatējumiem ietekmes novērtējumos, izvērtējumos un paskaidrojuma rakstos.**
- **Vadīties pēc šīs tabulas saziņā ar valstu parlamentiem.**
- **Uzlabot Eiropas Parlamenta un Padomes informēšanu par atsauksmēm, kuras katrā likumdošanas procedūrā saņemtas no vietējām un reģionālajām iestādēm par Komisijas priekšlikumiem.**

4.2. Radīt valstu parlamentiem efektīvākas pārbaudes iespējas

Astoņu nedēļu laikā pēc Komisijas priekšlikuma saņemšanas valstu parlamentiem ir tiesības paust bažas par subsidiaritāti²⁷. Astoņu nedēļu termiņā Komisija jau neieklauj augustu. Komisija uzskata, ka nebūtu jāieklauj arī Ziemassvētku un Jaungada laikposms, taču to nevar izlemt vienpusēji, jo jebkura termiņa pagarināšana ietekmē arī Eiropas Parlamenta un Padomes darbu. Komisija aicina līdztiesīgos likumdevējus paust viedokli šajā jautājumā, lai pragmatiski ņemtu vērā valstu parlamentu vēlmi, neietekmējot attiecīgos Līgumu noteikumus.

Gada ziņojumā par subsidiaritāti un proporcionalitāti Komisija iepazīstina ar tiem tiesību aktu priekšlikumiem, par kuriem saņemts visvairāk pamatotu atzinumu. Tomēr Komisija piekrīt darba grupai, ka būtu jāsniedz plašāka informācija par valstu parlamentu viedokļiem. Komisija plāno sagatavot apkopotu atbildi gadījumos, kad ievērojams skaits valstu parlamentu ir pauduši līdzīgas bažas, pat ja nav sasniegta “dzeltenās kartītes” robežvērtība. Neskarot valstu parlamentu primāro lomu subsidiaritātes kontroles mehānisma darbībā, varētu atspoguļot arī Komisijai tieši nosūtītos atzinumus, ko snieguši reģionālie parlamenti, kuriem ir likumdošanas pilnvaras. Apkopotajā atbildē tiktu izklāstīta Komisijas nostāja par izvirzītajiem jautājumiem un, ņemot vērā vēlmi neaizkavēt likumdošanas procedūru, tā tiktu iespējami ātrāk nosūtīta Eiropas Parlamentam un Padomei.

Komisija aicina valstu parlamentus savstarpēji apspriesties ar reģionālajiem parlamentiem un sadarboties ar ES saistītos jautājumos. Tas varētu palīdzēt labāk atspoguļot reģionālo parlamentu bažas un uzlabot ar subsidiaritāti saistītu jautājumu novērtēšanu, taču Komisija atzīst, ka par šādu sadarbību lemj tikai iesaistītie parlamenti.

Komisijas plānotās darbības

- **Arī turpmāk, nosakot astoņu nedēļu termiņu, kurā valstu parlamenti var iesniegt pamatotus atzinumus, neieklauj augustu.**

²⁷ Līgumu 2. protokols:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A12008E%2FPRO%2F02>.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A12008E%2FPRO%2F02)

- **Kopā ar Eiropas Parlamentu un Padomi izpētīt iespēju neiekļaut arī Ziemassvētku/Jaungada laikposmu, kā to atkārtoti lūguši valstu parlamenti.**
- **Labāk atspoguļot valstu parlamentu viedokļus, kas pausti pamatotajos atzinumos, attiecīgā gadījumā sniedzot apkopotas atbildes un gada ziņojumos par subsidiaritāti un proporcionalitāti pievēršot uzmanību paustajām bažām un norādot priekšlikumus, kas izraisījuši vislielāko skaitu komentāru.**

4.3. Aktīvāka vietējo un reģionālo iestāžu iesaistīšana

Šī Komisija ir ne vien proaktīvi sadarbojusies ar sociālekonomiskajiem partneriem tiesību aktu izstrādē un īstenošanā sociālajā un reģionālajā politikā, bet arī devusi iespēju savos politikas veidošanas procesos iesaistīties ārējām personām. Komisija jau aktīvi apspriežas ar sociālajiem partneriem, t. sk. uz Līgumiem balstītās divu posmu apspriešanās ietvaros sociālās politikas jomā. Katras jaunas iniciatīvas sākumā tiek publicēti ceļveži, kur paskaidrots, ko Komisija plāno darīt. Par tiem tiek gaidītas atsauksmes, un tie visām ieinteresētajām personām nodrošina iespēju sagatavoties dažādajām apspriešanās darbībām, kas paredzētas vēlāk. Katru nozīmīgu iniciatīvu tagad papildina sabiedriskā apspriešana, un aptaujas anketas par gada darba programmā iekļautajām iniciatīvām tiek tulkotas visās oficiālajās valodās. Deleģēto aktu un īstenošanas aktu projekti pirms to pabeigšanas tiek publicēti arī tiešsaistē. Komisija likumdošanas procesa sākumā arī nosūta līdztiesīgajiem likumdevējiem atsauksmes, kuras par saviem priekšlikumiem saņēmusi no visām ieinteresētajām personām (tostarp vietējām un reģionālajām iestādēm)²⁸.

Neraugoties uz šo attīstību, politikas veidošanas sākumposmā vietējo un reģionālo iestāžu svarīgā balss bieži vien netiek sadzirdēta. Vietējās un reģionālās iestādes un reģionālās asamblejas nelīdzinās citām ieinteresētajām personām, jo tās ir galvenās Savienības tiesību aktu īstenošanas struktūras. Tāpēc visiem ir jāstrādā aktīvāk, lai nodrošinātu to pieredzes un viedokļu labāku atspoguļojumu politikas veidošanas procesā. Saistībā ar notiekošo labāka regulējuma izvērtēšanu Komisija izvērtēs, kā pārskatīt aptaujas anketas, lai tajās varētu paredzēt vietu jautājumiem, kuri vietējām un reģionālajām iestādēm izraisa bažas. Komisija arī uzlabos vietējo un reģionālo iestāžu viedokļu atspoguļojumu savos ietekmes novērtējumos, izvērtējumos un paskaidrojuma rakstos. Komisija no savas puses mudina vietējās un reģionālās iestādes reģistrēties Komisijas tīmekļa portālā²⁹, kurā visas ieinteresētās personas var piedalīties politikas veidošanā. Tā arī publiskos svarīgas iniciatīvas sociālajos plašsaziņas līdzekļos, taču organizācijām, kas pārstāv vietējās un reģionālās iestādes, būtu jāapsver, kā tās varētu veicināt vietējo un reģionālo iestāžu iesaistīšanos.

Komisijas plānotās darbības

- **Grozīt labāka regulējuma pamatnostādnes, lai uzsvērtu vietējo un reģionālo iestāžu viedokļu un pieredzes apzināšanas nozīmi.**
- **Pārskatīt sabiedriskās apspriešanas aptaujas anketas, lai iekļautu jautājumus par tematiem, kuri ir būtiski vietējām un reģionālajām iestādēm, kā arī reģionālajām asamblejām.**

²⁸ Saskaņā ar 33. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv

4.4. Novērtējuma un attiecīgās ietekmes prezentācijas pilnveide

Savienības tiesību aktiem var būt sevišķi liela ietekme vietējā un reģionālā līmenī un uz valsts iestādēm. Komisija ir izstrādājusi teritoriālās ietekmes novērtējumu metodiku³⁰, kas kopš 2016. gada ir izmēģināta attiecībā uz vairākiem tiesību aktu priekšlikumiem. Komisijas pieeja ir novērtēt šo ietekmi, ja tai ir būtiska nozīme lēmumu pieņemšanas procesā un ja šāds novērtējums ir samērīgs (piemēram, ja reģionu starpā ir lielas atšķirības). Komisija ir iecerējusi vērst uzmanību uz šā jautājuma nozīmīgumu norādījumos saviem darbiniekiem un, kā minēts iepriekš, ietekmes novērtējumus, izvērtējumus un paskaidrojuma rakstos precīzāk izklāstīs subsidiaritātes (tostarp ES pievienotās vērtības) un proporcionalitātes novērtējumus. Tomēr ne vienmēr ir acīmredzams, ka šāda ietekme ir iespējama vai ka ir pieejami jēldati, lai varētu veikt detalizētu novērtējumu. Vietējo un reģionālo iestāžu aktīvāka iesaistīšanās apspriešanas procesos ir būtisks elements, kas uzlabotu teritoriālās ietekmes novērtējumu kvalitāti.

Komisijas plānotās darbības

- **Grozīt labāka regulējuma pamatnostādnes, lai uzsvērtu teritoriālās ietekmes pārbaudes un novērtēšanas nozīmi.**
- **Ietekmes novērtējumus, izvērtējumus un paskaidrojuma rakstos skaidrāk izklāstīt subsidiaritātes, proporcionalitātes novērtējumus un informāciju par to, kas (un kā) tiek ietekmēts.**

4.5. Spēkā esošo tiesību aktu izvērtēšana subsidiaritātes aspektā

Komisijas Normatīvās atbilstības programmas (*REFIT*) uzdevums ir saglabāt Savienības tiesību aktu atbilstību to nolūkam un tos, cik vien iespējams, vienkāršot, nevājinot to mērķus³¹. Komisijai šajā uzdevumā palīdz *REFIT* platforma. Komisija uztur spēkā esošo tiesību aktu izvērtēšanas piecu gadu rīcības plānu, un katrā izvērtējumā būtu jānovērtē tiesību akta ekonomiskā efektivitāte, vienkāršošanas iespējas, ES pievienotā vērtība un tas, vai tiesību akts joprojām ir nozīmīgs. Vissvarīgākie izvērtējumi ir pievienoti arī Komisijas gada darba programmai.

Platformas darbs turpināsies līdz šīs Komisijas pilnvaru beigām. Mēs uzklausi sim platformas dalībnieku viedokļus un rūpīgi novērtēsim rezultātus, kas iegūti pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām, kuru mēs rīkojam par labāku regulējumu. Tomēr mēs uzskatām, ka jau tagad ir pārliecinoši argumenti, kas pierāda, ka platforma ir jāpārveido, lai mērķtiecīgāk risinātu jautājumus, kurus izvirzījusi darba grupa. Piemēram, jāpaplašina platformas aplūkoto jautājumu loks, lai līdztekus ierastajiem jautājumiem par vienkāršošanu platformā tiktu aplūkoti arī tādi jautājumi kā subsidiaritāte, proporcionalitāte, leģislatīvā komplicētība³² un vietējo un reģionālo iestāžu loma ES

³⁰ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-33_en

³¹ COM(2017) 651 final; “Labāka regulējuma programmas noslēgšana: labāki risinājumi – labāki rezultāti”: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/completing-the-better-regulation-agenda-better-solutions-for-better-results_en.pdf.

³² Attiecībā uz tiesību aktiem jēdziens “komplicētība” attiecas uz likumdevēja pieņemtiem detalizētiem tehniskiem norādījumiem par to, kā sasniegtami izvirzītie mērķi, kuri var ietekmēt valsts, reģionālo un vietējo iestāžu rīcības brīvību tiesību aktu īstenošanā (sk. profesora M. Dugana referātu, kas tika

tiesību aktu īstenošanā. Mēs domājam, ka būs jāmaina arī tās sastāvs, palielinot vietējo un reģionālo iestāžu klātbūtni, piemēram, aizstājot ekspertus no dalībvalstīm. Varētu apsvērt arī ciešāku saikni ar Reģionu komitejas darbu un tīkliem. Tomēr lēmums par jaunas platformas izveidošanu būs jāpieņem nākamajai Komisijai. Tikmēr Komisija atzinīgi vērtē Reģionu komitejas nodomu izveidot reģionālo centru tīklu, lai vietējo un reģionālo iestāžu sniegto informāciju novirzītu uz politikas veidošanas procesu, un gaida rezultātus no izmēģinājuma projekta, kurā iesaistīti 20 reģioni.

Darba grupa puda bažas par deleģēto un īstenošanas aktu izmantošanu gadījumos, kad Eiropas Parlaments un Padome ir pilnvarējuši Komisiju pieņemt īpašus noteikumus, lai laikus īstenotu ES tiesību aktus. Lai gan valstu parlamenti šos tiesību aktus nav pārbaudījuši, veicot Līgumu 2. protokolā paredzēto darbību, šī Komisija ir ievērojami uzlabojusi pārredzamību attiecībā uz deleģētajiem aktiem un īstenošanas aktiem³³. Juridiskā dokumenta projekts tiek publicēts tiešsaistē četras nedēļas pirms pabeigšanas. Tagad visām ieinteresētajām personām ir iespēja jēgpilni apspriesties ar Komisiju par katra akta projekta saturu. Izvērtējot spēkā esošos tiesību aktus, Komisija nākotnē nodrošinās, ka *REFIT* programma rūpīgāk pievēršas saistītajiem deleģētajiem un īstenošanas aktiem.

Komisijas plānotās darbības

- **Nodrošināt, ka, izvērtējot esošo tiesību aktu kopumu, izvērtējumos lielāka uzmanība tiek pievērsta subsidiaritātei, proporcionalitātei, leģislatīvajai komplicētībai un vietējo un reģionālo iestāžu lomai.**
- **Izklāstīt izmaiņas *REFIT* platformas darbības jomā un sastāvā, lai to pārveidotu, un pievērsties šiem jautājumiem labāka regulējuma izvērtēšanā.**
- **Nodrošināt, ka izvērtējumos sistemātiski tiek aplūkoti attiecīgie deleģētie un īstenošanas akti.**

5. SECINĀJUMI UN NĀKAMIE SOĻI: KONFERENCE BRĒGENCĀ

Šī Komisija ir izstrādājusi politisko iniciatīvu mērķtiecīgu un prioritāru programmu. Vajadzības gadījumos tā ir rīkojusies, lai risinātu jautājumus, kas patiešām ir svarīgi. Tā atzinīgi vērtē darba grupas nozīmīgo secinājumu, ka Savienība pievieno vērtību *visās* jomās, kurās tā darbojas. Taču kādā brīdī mums — iestādēm un dalībvalstīm — būs jāapzinās, ka ar mūsu rīcībā esošajiem līdzekļiem mēs nevarēsim izdarīt vēl vairāk, lai risinātu pieaugošās problēmas, ar kurām saskaramies. Tāpēc Komisija piekrīt darba grupai, ka būs jāizvēlas prioritāras darbības un resursi jāizmanto efektīvāk. Viens no aspektiem ir Komisijas priekšlikumu par nākamo daudzgadu finanšu shēmu agrīna pieņemšana, kas ir būtiska, lai Savienībai nodrošinātu nepieciešamos līdzekļus.

Darba grupa ir arī ierosinājusi jaunu darbības veidu, kura pamatā ir aktīva subsidiaritāte un visu ieinteresēto personu un visu valdības līmeņu dinamiskāka iesaistīšana un iesaistīšanās visā politikas ciklā. Tas iezīmētu būtiskas pārmaiņas Eiropas Savienības

prezentēts darba grupas sanāksmē 2018. gada 15. martā): https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/dougan-notes-for-task-force-march-2018_en.pdf.

³³ Deleģēto aktu reģistrs: <https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home>; tīmekļa vietne “Iesaistieties tiesību aktu izstrādē”: https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv.

politikas veidošanas procesā, nodrošinot augstāku kvalitāti un leģitimitāti tiesību aktiem, kurus tā pieņem. Atbildot darba grupai, Komisija ir izklāstījusi izmaiņas, ko plāno veikt, un tagad aicina Eiropas Parlamentu, Eiropadomi, Padomi, valstu parlamentus, valstu valdības un vietējās un reģionālās iestādes apsvērt savu atbildi.

Prezidentvalsts Austrija 15. un 16. novembrī Brēģencā, Austrijā, rīkos konferenci “Subsidiaritāte kā Eiropas Savienības pamatprincips” (“*Subsidiarity as a building principle of the European Union*”). Šī konference būs iespēja risināt jēgpilnu dialogu par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa nozīmes stiprināšanu ES politikas veidošanā³⁴. Tā arī varētu sniegt vērtīgu ieguldījumu valstu vadītāju samitā, kas nākamgad notiks Sibiu.

Konferencē Brēģencā izvirzītie jautājumi

- Visām attiecīgajām iestādēm un struktūrām būtu jāprecizē, vai tās izmantos savām vajadzībām pielāgotu kopējo novērtēšanas tabulu, lai pārbaudītu Komisijas priekšlikumu subsidiaritātes un proporcionalitātes aspektus.
- Reģionu komitejai, kas pārstāv vietējās un reģionālās iestādes, būtu jāapsver, kā tā var veicināt savu locekļu informētību par daudzajām iespējām tieši iesaistīties ES politikas veidošanā. Citas organizācijas, kas pārstāv vietējās un reģionālās iestādes, arī varētu pastiprināt informētības veicināšanas pasākumus.
- Reģionu komitejai būtu jāizveido reģionālie centri, lai vietējo un reģionālo iestāžu pieredzi efektīvāk novirzītu ES politikas veidošanā.
- Eiropas Parlamentam un Padomei būtu jāpārbauda savu būtisko grozījumu ietekme un subsidiaritātes un proporcionalitātes aspekts.
- Kā to atkārtoti lūguši valstu parlamenti, Eiropas Parlamentam un Padomei būtu jāpiekrīt neieklāstīt Ziemassvētku/Jaungada laikposmu astoņu nedēļu termiņā, kas valstu parlamentiem atvēlēts pamatoto atzinumu iesniegšanai.
- Eiropas Parlamentam un Padomei būtu jāīsteno Ombuda ieteikumi un jāņem vērā nesenā judikatūra, lai uzlabotu savu procesu pārredzamību, un jāapsver iespēja likumdošanas procedūrā iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes.
- Eiropas Parlamentam un Padomei būtu jāpastiprina centieni kopā ar Komisiju izveidot kopīgu iestāžu datubāzi, lai uzlabotu likumdošanas procedūras izsekojamību.
- Valstu iestādēm būtu jāizskata iespējas, kā likumdošanas procedūrā efektīvāk iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes.

Pēc gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām un nākamās Komisijas iecelšanas Eiropas Parlaments, Padome un Komisija apmainīsies viedokļiem un izdarīs secinājumus par politikas mērķiem un prioritātēm³⁵. Komisija gatavojas attiecīgajā brīdī pārrunāt šīs viedokļu apmaiņas kārtību, trim iestādēm īstenojot Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu.

³⁴ <https://www.eu2018.at/calendar-events/political-events/BKA-2018-11-16-Subsidiarity-Conf..html>.

³⁵ Ierosinājusi Komisija saskaņā ar 5. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.